

Evaluating the effectiveness of cognitive reading, visual and auditory therapy on cognitive performance according to gender and learning style

Authors

Amin Hesam Seif Zargar Nayej¹, Hassan Pasha Sharifi^{2*}, Hamzeh Ganji³

1. Ph.D. Student in Educational Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

2 Professor of Psychology, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. (Corresponding Author)

3. Professor of Psychology, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University of Roudehen, Iran.

Abstract

Receive Date:
11/06/2020

Accept Date:
17/10/2020

Introduction: Issues related to the effectiveness of cognitive therapy interventions are important as a factor influencing students' performance. These issues need to think of appropriate and expedient measures to support and expand. The present research aimed to investigate the effect of three methods of cognitive reading, visual and auditory therapy on students' performance according to gender and learning style.

Method: This was pre-experimental research with a posttest design. The research tools are the standardized questionnaires of Club learning styles and homework performance. The statistical population included undergraduate students of the research methodology course at Roudehen Azad University. 80 people were selected as a sample group using non-random and voluntary methods and were studied.

Results: The obtained results showed that the main effect of gender factor is not significant on performance in homework. However, the main effect of learning style is significant on performance in homework. Moreover, the main effect of therapy method is significant on performance in homework. Based on the results of this research, the interactive effect of therapy method, gender and learning style is also significant on performance.

Discussion and conclusion: According to the findings of this research, it can be included that cognitive therapy has a significant effect on learning style. In addition, therapists can use this method for students' academic achievement.

Keywords

Research Methodology, Learning Style, Cognitive Performance, Cognitive Therapy Method.

Corresponding Author's E-mail

HPSSR@YAHOO.COM

بررسی اثربخشی درمان شناختی خوان‌داری، دیداری، شنیداری بر عملکرد شناختی با توجه به جنسیت و سبک یادگیری

نویسندگان

امین حسام سیف زرگر ناییج^۱، حسن پاشاشریفی^{۲*}، حمزه گنجی^۳

۱. دانشجوی دکترای روان‌شناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. استاد روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. (نویسنده

مسئول)

۳. استاد روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

چکیده

مقدمه: نظر به اهمیت مباحث مرتبط به اثربخشی مداخله‌های شناختی درمانی به‌عنوان عامل تأثیرگذار بر عملکرد دانشجویان و نیاز به اندیشیدن تمهیدات مناسب و راه‌گشا در جهت حمایت و گسترش این مبحث، این پژوهش باهدف مطالعه‌ی تأثیر سه روش درمان شناختی خوان‌داری، دیداری، شنیداری بر عملکرد دانشجویان با توجه به جنسیت و سبک یادگیری انجام شد.

تاریخ دریافت:

۱۳۹۹/۰۳/۲۲

تاریخ پذیرش:

۱۳۹۹/۰۷/۲۶

روش: در این پژوهش از روش پیش‌آزمایشی از نوع پس‌رویدادی استفاده شده است و ابزار پژوهش پرسشنامه‌های استانداردشده‌ی سبک‌های یادگیری کلب و عملکرد در تکلیف است. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان درس روش تحقیق مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد رودهن تشکیل می‌دهد که ۸۰ نفر از این تعداد به‌عنوان گروه نمونه، به روش غیر تصادفی و داوطلبانه انتخاب شدند و مورد مطالعه قرار گرفتند.

نتایج: یافته‌های به‌دست‌آمده نشان داد که اثر اصلی عامل جنسیت بر روی عملکرد در تکلیف معنی‌دار نیست ولی اثر اصلی سبک یادگیری بر روی عملکرد در تکلیف معنی‌دار است، همچنین اثر اصلی روش درمانی بر روی عملکرد در تکلیف معنی‌دار است. براساس نتایج این پژوهش اثر تعاملی روش درمان، جنسیت و سبک یادگیری بر روی عملکرد نیز معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌ای به‌دست‌آمده در این پژوهش می‌توان گفت درمان شناختی تأثیر به‌سزایی در سبک یادگیری دارد و یا استفاده از این روش درمان‌گران می‌تواند برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان از آن بهره‌گیرند.

کلیدواژه‌ها

روش تحقیق، سبک یادگیری، عملکرد شناختی، روش درمان شناختی

نشانی پست الکترونیکی

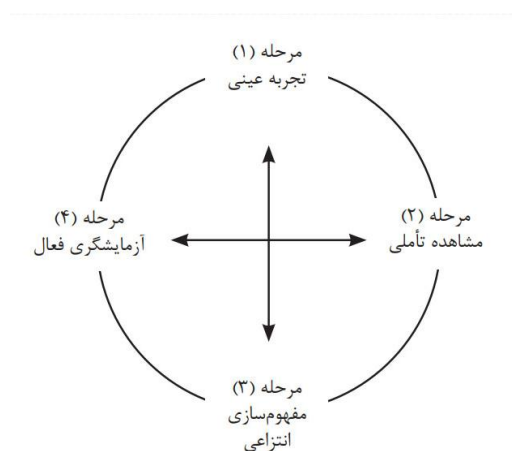
نویسنده مسئول

HPSSR@YAHOO.COM

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری نویسنده اول است.

مقدمه

ترجیح افراد برای معنا بخشی و به‌طور خاص، روش‌های جمع‌آوری، تفسیر، سازمان‌دهی و فکر کردن درباره اطلاعات جدید اشاره دارد [۹]. سبک‌های یادگیری که تفاوت فرد را از دیگران نشان می‌دهند، رجحان‌های فرد برای فراگیری فرایندها می‌باشد. ولفوک سبک یادگیری را به عنوان راه ترجیحی فرد برای یادگیری و مطالعه مثل استفاده از عکس به جای کتاب‌ها، کارکردن با دیگران به جای کار کردن به تنهایی و یادگیری در موقعیت‌های سازمان یافته به جای موقعیت بی سازمان تعریف می‌کند [۱۰]. سبک‌های یادگیری متنوعی وجود دارند که پژوهشگران آن‌ها را در چندین قالب و موضوع‌بندی تعریف کرده‌اند. یکی از الگوهای سبک یادگیری، توسط دیوید کلب^۲ و ران فری^۳ در سال‌های ۱۹۸۴-۱۹۸۹ ارائه شده است و آخرین نسخه آن در سال ۲۰۰۵ اصلاح شده است. این صاحب‌نظران، با ارائه نظریه یادگیری تجربی^۴، ضمن تأکید بر نقش تجربه در یادگیری، آن را فرایند فعال تعامل شخص با محیط و موقعیت‌های زندگی تعریف کرده‌اند. نظریه یادگیری کلب شامل چرخه متشکل از چهار مرحله متوالی است که در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. چرخه یادگیری و سبک‌های یادگیری تجربی کلب

نظریه یادگیری تجربه‌ای کلب نتیجه و ترکیب سه الگو از فرآیند یادگیری تجربه‌ای^۵، الگوی عملی و آزمایش‌های

یکی از مسائل و معضلات مهم در سیستم‌های آموزشی عدم تناسب شیوه‌های آموزش با خصایص دانشجویان هست. از این دست می‌توان به تناسب میان شیوه‌های آموزش و سبک یادگیری دانشجویان اشاره نمود [۱-۲]. از اواخر دهه ۱۹۷۰ به بعد، بحث در مورد سبک‌های یادگیری رونق پیدا کرد. از سبک‌های یادگیری تعاریف گوناگونی ارائه شده است. با وجودی که از این اصطلاح به طرق گوناگونی تعریف به‌عمل آمده، ولی عمدتاً بر این نکته تأکید می‌شود که سبک‌های یادگیری شامل باورها یا اعتقادات، رجحان‌ها و رفتارهایی است که افراد بکار می‌برند تا در موقعیت یادگیری به خود کمک کنند [۳]. سبک یادگیری را به‌عنوان ترکیبی از ویژگی‌های شناختی، عاطفی و فیزیولوژیکی که به‌عنوان شاخص‌های نسبتاً ثابتی در رابطه با اینکه چگونه اشخاص اطلاعات را دریافت می‌کنند و با آن تعامل دارند و به محیط یادگیری پاسخ می‌دهند، تعریف کرده‌اند [۴]. صاحب‌نظران معتقدند علی‌رغم اینکه دانشجویان دارای سبک‌های گوناگونی در یادگیری هستند، اما روش آموزش اساتید آنان عموماً بر شیوه سخنرانی متکی است [۵]. تشخیص اینکه هر دانشجو دارای سبک یادگیری ترجیحی خاصی هست، می‌تواند به اساتید برای به‌کارگیری روش‌ها و رسانه‌های آموزشی منعطف و مؤثر کمک کند. به عبارتی، دانشجویان از سبک‌های یادگیری^۱ متفاوتی استفاده می‌کنند و موفقیت در دانشگاه به میزان زیادی تحت تأثیر سبک‌های یادگیری دانشجویان قرار دارد [۶]. آشنایی با این سبک‌ها و هماهنگ کردن فن‌های آموزشی خاص با آن‌ها در تسهیل یادگیری افراد نقش مؤثری ایفا می‌کند [۲]. نظریه پردازان سبک‌های یادگیری تصریح می‌کنند دانشجویانی که سبک یادگیری آن‌ها با محیط یادگیری‌شان هماهنگی دارد، موفق می‌شوند [۷]. برای مثال، ویزشفار و ترابی زاده [۸] نشان دادند که بین سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد و از این رو آشنایی با این سبک‌ها و هماهنگ کردن تکنیک‌های آموزشی خاص با آن‌ها در تسهیل یادگیری افراد نقش مؤثری ایفا می‌کند. افراد به روش‌های مختلف درک می‌کنند و دانش را به دست می‌آورند، به شیوه‌های مختلف فکر می‌کنند و به‌طور متفاوتی عمل می‌کنند. علاوه بر این، افراد به استراتژی‌های شناختی خاصی نیاز دارند که به آن‌ها کمک می‌کند به اطلاعات جدید معنی بدهند. اصطلاح سبک یادگیری به

¹ learning styles

² Kolb

³ Fry

⁴ experiential learning

⁵ experiential Learning

ارجحیت‌های سبک یادگیری در طول زمان تغییر می‌کند. پژوهشگران معتقدند که توجه اساتید و برنامه ریزان در سطوح مختلف آموزش به سبک‌های یادگیری، موجب تسهیل فرآیندهای آموزش و یادگیری خواهد شد [۱۵].

بر اساس نظریه چندرسانه‌ای^{۱۲} مایر با به‌کارگیری شیوه‌های آموزشی متنوع همچون شیوه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری می‌توان اطلاعات را به شکل مؤثرتری مبادله نمود و با تکامل برنامه‌های درسی و آموزشی محیط تدریس و یادگیری بهتری را خلق کرد [۱۶]. تأثیر استفاده از آموزش چندرسانه‌ای جهت آموزش بر انگیزه و رضایت دانشجویان، بازده یادگیری و نگرش دانشجویان نسبت به درس [۱۷] و یادگیری و یاد داری دانشجویان [۱۸-۱۹] مورد تأیید قرار گرفته است. شنوایی و بینایی، دو حس بسیار مهم هستند چنانچه یکی از آن‌ها آسیب ببیند، آن یکی می‌تواند نقش عمده‌ای در تحول و یادگیری ایفا کند کم شنوایی و ناتوانی‌های کلامی در سن پایین، نقش تعیین‌کننده‌ای در مدرسه، اجتماع و تحول روانی فرد بازی می‌کند [۲۰]. اطلاعات شنیداری می‌تواند تسهیل‌کننده ادراک‌های دیداری باشد و محرک‌های شنیداری باعث فعال‌سازی تحریک‌های بینایی در حافظه گردد [۲۱]. زبان تصویر قادر است مؤثرتر از هر وسیله ارتباطی دیگر، دانش بشر را نشر دهد. زبان تصویر به انسان امکان می‌دهد که تجربه کند و تجربیاتش را در شکلی قابل مشاهده مستند سازد. زبان تصویری ویژگی‌های کلی و اختصاصی دارد. ویژگی‌های کلی زبان تصویری عبارت‌اند از خلاقیت نامحدود، جنبه عمومی یا جهانی تصویر، سادگی سخن. ادراک دیداری فرایندی است که طی آن اطلاعات بینایی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در این روند، بینایی با داده‌های حسی دیگر و تجارب گذشته یکپارچه می‌گردد. ادراک دیداری به فرد امکان می‌دهد تا قضاوت دقیقی از اندازه، شکل، رنگ و ارتباط‌های فضایی اشیا داشته باشد [۲۲]. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مداخله شناختی مبتنی بر چندرسانه‌ای می‌تواند به درک مطلب و یاد داری کمک کند. مایر^{۱۳} [۲۳] پیام چندرسانه‌ای آموزشی را که در پژوهش حاضر از آن به‌عنوان دیداری نام‌برده می‌شود به این

لویس^۱، الگوی یادگیری دیویی^۲ و الگوی یادگیری و تحول شناختی پیاز^۳ است. کلب و فرای [۳] یک نوع چرخه یادگیری با دو قطب و چهار مرحله را معرفی کرده‌اند. قطب نخست شامل دو مرحله (شیوه) یادگیری تجربه‌ای عینی^۴ در مقابل مفهوم‌سازی انتزاعی^۵ و قطب دوم شامل دو مرحله (شیوه) یادگیری آزمایشگری فعال^۶ در قابل مشاهده تأملی^۷ است. آن‌ها یادگیری را چرخه‌ای می‌دانند که با تجربه آغاز می‌شود، با تفکر ادامه می‌یابد و بعد به عمل می‌انجامد. هر یک از یادگیرندگان بعد از ترکیب وضعیت‌های چهارگانه فوق با چهار نوع سبک یادگیری همگرا^۸، واگرا^۹، جذب‌کننده^{۱۰} و انطباق‌یابنده^{۱۱} مشخص می‌شوند [۱۱-۱۲]. بنا به گفته کلب (۱۹۸۴)، یادگیرنده برای این که مؤثر عمل کند به چهار نوع توانایی مختلف نیازمند است؛ توانایی تجربه عینی، توانایی مشاهده تأملی، توانایی مفهوم‌سازی انتزاعی و توانایی آزمایشگری فعال؛ یعنی یادگیرنده باید بتواند خودش را به‌طور کامل، از روی میل و بدون سوگیری، با تجربه‌های تازه درآمیزد، بتواند این تجربه‌ها را از دیدگاه‌های مختلف مشاهده و در مورد آن‌ها تأمل کند، بتواند مفاهیمی بسازد که مشاهداتش را با نظریه‌هایی که از جنبه‌های منطقی درست باشند تلفیق کند و این نظریه‌ها را برای تصمیم‌گیری و حل کردن مسائل به کار گیرد. [۱۳]. امروزه دانشکده‌ها بیش از پیش احساس فشارهایی را نسبت به سخنرانی کمتر، برای ایجاد محیط‌های یادگیری تعاملی، برای ادغام تکنولوژی در تجربه یادگیری و استفاده از استراتژی‌های یادگیری همگانی احساس می‌کنند [۹]. یکی از محبوب‌ترین توصیه‌های روانشناسان این است که سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان باید با سبک آموزش معلم، به اصطلاح «فرضیه مطابقت» مرتبط شود. از نگاه اول، منطقی است که این امر باعث افزایش عملکرد یادگیرنده گردد. طبق نظر کلب سبک‌های یادگیری در اثر عوامل ارثی، تجارب قبلی زندگی و نیازهای محیط حاضر شکل می‌گیرد و اساس آن، ریشه در ساختار عصبی و شخصیت افراد دارد. اگرچه سبک‌های یادگیری نسبتاً ثابت است، ولی تغییرات کیفی در اثر تکامل و بلوغ محرک‌های محیطی ممکن است صورت گیرد [۱۴]

¹ Lewin

² Dewey

³ Piaget

⁴ concrete experience

⁵ abstract concept tualization

⁶ active Experimen tation

⁷ reflective Observation

⁸ convergent

⁹ divergent

¹⁰ assimilator

¹¹ accommodator

¹² multimedia theory

¹³ Meyer

خلأهای پیام اصلی متن را پر کند [۲۸].

مدل سازنده گرایبی شامل سه فرض محوری در زمینه ایجاد استنباط است: هدف از خواندن، انسجام و تبیین فرض هدف از خواندن بیان می‌کند که نوع استنباط خواننده از متن بستگی به هدف او از خواندن آن متن دارد. هر خواننده برای دستیابی به هدفی که دارد بر بخش خاصی از مطالب متن تمرکز می‌شود، لذا استنباط او نیز بر اساس موضوع مورد توجه متفاوت خواهد بود. معمولاً برخی از استنباطها به سرعت تولید می‌شوند. به عبارت دیگر اکثر خوانندگان یک متن به این نوع استنباطها دست می‌یابند. این در حالی است که برخی استنباطها به صورت پراکنده و به ندرت ایجاد می‌شوند، مگر اینکه خواننده باهدفی خاص به آن‌ها بپردازد. مثلاً زمانی که بزرگسالان متنی را درک می‌کنند بر اساس تبیین علت وقوع رخدادها، متن، در مورد سیر کلی مطالب متن دست به استنباط می‌زنند و به سایر استنباطها در مورد جزئیات مکان، ویژگی‌های ظاهری افراد و اشیاء و نحوه انجام رخدادها توجهی نمی‌کنند. در حقیقت استنباطهایی که خواننده به سرعت تولید می‌کند انواعی هستند که معمولاً بر اساس تبیین روند کلی رخدادهای متن ایجاد می‌شوند درحالی‌که استنباط جزئیات متن زمان‌بر است و نمی‌تواند هم‌زمان با خواندن متن به سرعت تولید شود. فرض انسجام بیان می‌دارد که خواننده تلاش می‌کند به بازنمایی معنایی متن دست یابد. این بازنمایی هم در سطح موضعی و هم در سطح کلی منسجم است. در واقع خواننده بر اساس ابزارها و علائم زبان‌شناختی آشکار در متن میان گزاره‌های متن ارتباط برقرار و به منظور پر کردن خلأهای متن به طور فعالی استدلال می‌کند و بر اساس دانش و تجارب قبلی استنباط و با پر کردن خلأهای متن آن را مجدداً تفسیر می‌کند. بر اساس فرض انسجام، خواننده تلاش می‌کند تا مدل موقعیتی بسازد که میان وقایع، رخدادها و موضوعاتی که مستقیماً در متن بیان شده است، انسجام موضعی و کلی ایجاد کند [۲۹]. فرض تبیین بیان می‌کند که خواننده ماهر تمایل به تبیین علت رخدادها و وقایع متن دارد. در حقیقت خواننده دائماً علت بیان مطالب گوناگون متن را از خود می‌پرسد. اینکه چرا نویسنده موضوعی را مطرح کرده و چه هدفی از طرح آن داشته است. خواننده برای پاسخ به این سؤالات نیاز دارد به تجارب و دانش قبلی خود رجوع کند. این سؤالات منجر به ایجاد ارتباط گزاره‌های متن و ایجاد استنباط می‌شود. از آنجایی که معنا در متن وجود ندارد و باید به طور فعال ایجاد شود، آموزش چگونگی به کارگیری استراتژی‌ها در بهبود درک متن ضروری است. مداخله شناختی می‌تواند با ایجاد گنجینه‌ای از راهبردها موجب ارتقای درک متن در

صورت تعریف می‌کند: یک پیام چندرسانه‌ای شناختی عبارت است از ارتباط با استفاده از کلمات و تصاویری که منجر به اشاعه یادگیری می‌شود» و دلیل منطقی ارائه چندرسانه‌ای را به کارگیری کل ظرفیت شناختی انسان برای پردازش اطلاعات می‌داند. چند رسانه‌ای‌ها با بهره‌گیری از کانال‌های حسی مختلف دیداری و شنیداری می‌توانند فرصت پردازش فعال اطلاعات و یادگیری آن‌ها را فراهم کنند [۲۴].

سیستم پردازش اطلاعات شامل حوزه‌هایی چون توجه، حافظه، سازمان‌دهی و سایر فرایندهای شناختی است [۲۵]. در نظریه یادگیری چندرسانه‌ای سه فرضیه اساسی مطرح شده است که عبارت‌اند از: فرضیه کانال دوگانه، ظرفیت محدود و پردازش فعال. طبق فرضیه کانال دوگانه، انسان‌ها برای پردازش اطلاعاتی که به شکل مواد دیداری و شنیداری ارائه می‌شوند، کانال‌های جداگانه و مجزایی را در اختیار دارند. در فرضیه محدودیت، اساس بر این است که انسان‌ها در میزان اطلاعاتی که می‌توانند در هر کانال و در یک‌زمان واحد پردازش کنند، محدودیت دارند و بر اساس فرضیه پردازش فعال، انسان‌ها در پردازش شناختی برای ایجاد یک بازنمایی ذهنی منسجم و فهم‌پذیر از تجارب خود به صورت فعالانه درگیر می‌شوند. مایر [۲۳] از دو کانال اطلاعاتی به نام کانال‌های دیداری و شنیداری/کلامی نام می‌برد که هر کانال در ارتباط با حافظه کاری ظرفیت محدودی برای پردازش اطلاعات دارد. به نظر او یادگیری فراگیران از کلمات و تصاویر بیشتر از کلمات صرف است. اثربخشی آموزش شنیداری مستلزم درک شنیداری است. درک شنیداری توانایی بازشناسی یا تفسیر چیزی است که شنیده می‌شود و به عنوان یک مهارت در فرایند یادگیری تعریف می‌شود. درک شنیداری خود از چند خرده مهارت دیگر نظیر آگاهی واج‌های زبانی، تمیز شنیداری، حافظه شنیداری، توالی شنیداری، دقت شنیداری، تشخیص شنیداری و ترکیب شنیداری تشکیل شده است [۲۶]. خواندن همواره یکی از مسائل مورد توجه محققان بوده است [۲۷-۲۸] و از نیازهای اساسی در یادگیری همه علوم است. یافته‌های این مطالعات حاکی از آن است که فرایند خواندن مشتمل بر بازشناسی دیداری واژه، شناسایی و استخراج معنا در سطح عبارت یا جمله و درک متن است. بر اساس مدل سازنده گرایبی^۱، خواننده با توجه به هدفی که از خواندن یک متن دارد تلاش در ساخت بازنمایی معنایی از متن دارد. وی استنباطهایی را که سبب ایجاد انسجام در سطوح درون‌متنی و برون‌متنی می‌شوند، پیگیری می‌کند. همچنین بر اساس تبیین علت طرح رخدادها و موضوعات متن از سوی نویسنده و با بهره‌گیری از تجارب و دانش متنی خود، دست به استنباطهایی می‌زند که

¹ constructive

واحد رودهن در نیم سال اول ۹۶-۹۵ بود.

ب) نمونه پژوهش: برای برآورد حجم نمونه با توجه به جدول کوهن (با $\alpha=0/05$ ، حجم اثر $0/5$ و توان آزمون $0/78$) در هر گروه ۱۰ نفر برآورد شده است؛ که در مجموع ۸ گروه ۱۰ نفره داشته‌ایم. ابتدا بسته‌های شامل پرسشنامه جمعیت شناختی و پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب به داوطلبان شرکت در آزمایش داده شد و بعد از پاسخگویی و بر اساس نتایج این آزمون‌ها افراد واجد شرایط شرکت در آزمایش مشخص شد و از میان آن‌ها در مجموع ۴۰ زن و ۴۰ مرد با سبک‌های یادگیری همگرا (۱۰ مرد، ۱۰ زن)، واگرا (۱۰ مرد، ۱۰ زن)، جذب‌کننده (۱۰ مرد، ۱۰ زن) و انطباقی (۱۰ مرد، ۱۰ زن) انتخاب شد. شرکت‌کنندگان بر اساس متغیرهای (سن، دست برتری، معدل دیپلم، آشنایی آکادمیک با درس روش تحقیق و انگیزه تحصیلی) موردبررسی قرار گرفتند تا تفاوت آماری معناداری بین گروه‌ها وجود نداشته باشد.

ابزارهای پژوهش

۱) پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب: این پرسشنامه شامل ۱۲ پرسش و هر پرسش ۴ پاسخ برای هر عبارت که برحسب میزان شباهت با وی از ۱ تا ۴ نمره‌گذاری کند (۴ بیشترین شباهت و ۱ کمترین شباهت) جهت سنجش شیوه‌های یادگیری (شامل چهار شیوه تجربه عینی، مشاهده تأملی، مفهوم‌سازی انتزاعی و آزمایشگری فعال) مورد استفاده قرار گرفت. همچنین ضریب آلفای کرونباخ جهت سنجش پایایی پرسشنامه استاندارد در سال ۲۰۰۵، بالای $0/70$ گزارش شده است [۳۰].

۲) پرسشنامه عملکرد در تکلیف: پرسشنامه‌ای ۵ گزینه‌ای است که متناسب با محتوای آموزش داده شده ساخته شده است. به منظور بررسی روایی از روایی محتوایی استفاده شد و سؤالات چندگزینه‌ای طراحی شده برای هر محتوای آموزشی به منظور بررسی به چهار نفر از اساتید این درس ارائه شد و مورد تأیید قرار گرفت.

شیوه انجام پژوهش

در این پژوهش بعد از غربالگری و هماهنگی لازم با شرکت‌کنندگان، هر شرکت‌کننده به صورت انفرادی در دفتر کار محقق مورد آزمایش قرار گرفت. بعد از قرار گرفتن شرکت‌کننده در جای خود برگه راهنمایی به وی ارائه شد تا در مورد شیوه اجرا آگاه شود، سپس توافقنامه اخلاقی در اختیار او قرار گرفت و بعد از مطالعه با امضای آن موافقت

دانش‌آموزان شود. مداخله شناختی مبتنی بر شنیدن مستلزم درک شنیداری است که توانایی بازشناسی یا تفسیر چیزی است که شنیده می‌شود و به‌عنوان یک مهارت در فرایند یادگیری تعریف می‌شود. درک شنیداری خود از چند خرده مهارت دیگر نظیر آگاهی از واج‌های زبان، تمیز شنیداری، حافظه شنیداری، توالی شنیداری، دقت شنیداری، تشخیص شنیداری و ترکیب شنیداری تشکیل شده است. از جمله رسانه‌های شنیداری در کلاس درس می‌توان به فایل‌های صوتی، کنفرانس صوتی و سخنرانی اشاره کرد. متداول‌ترین نوع رسانه‌های شنیداری در کلاس درس سخنرانی است که به شکل وسیعی در دانشگاه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد [۲۶]. با توجه به مطالب پیش‌گفته در زمینه اهمیت همخوانی روش مداخله درمان شناختی با سبک یادگیری و جنسیت افراد و با عنایت به اینکه تاکنون مطالعه‌ای در زمینه‌ی شناسایی تفاوت روش‌های مداخله درمان شناختی مختلف بر عملکرد شناختی با توجه به جنسیت و سبک‌های یادگیری انجام نشده است، این پژوهش به بررسی و شناسایی اثرات روش‌های مداخله درمان خون‌داری، دیداری و شنیداری بر عملکرد با توجه به جنسیت و سبک‌های یادگیری مختلف پرداخته است تا بتوان بر پایه نتایج حاصل، در برنامه‌ریزی و ارائه روش شناختی آموزشی مناسب در این درس راهکارهای مفیدی ارائه نمود. در این راستا، هدف اساسی تحقیق حاضر «شناسایی اثرات سه روش آموزش با توجه به جنسیت و سبک‌های یادگیری بر یادگیری در درس روش تحقیق» است.

روش

نوع پژوهش

روش این پژوهش پیش‌آزمایشی است. این پژوهش بر اساس طبقه‌بندی بر مبنای هدف در زمره تحقیقات کاربردی است و از حیث روش جزء تحقیقات توصیفی-پیمایشی به شمار می‌آید. پژوهش به صورت ترکیبی از روش درون‌گروهی (سنجش مکرر) و بین‌گروهی است. متغیر درون‌گروهی در این پژوهش روش مداخله شناختی با سه سطح خون‌داری، شنیداری و دیداری بود که برای تمام شرکت‌کنندگان یکسان است. متغیر بین‌گروهی جنسیت (زن و مرد) و سبک‌های یادگیری (واگرا، همگرا، انطباقی و جذب‌کننده) بود. همچنین پژوهش حاضر بر مبنای نوع داده‌های گردآوری شده نیز از نوع کمی هست که در این راستا پرسشنامه‌هایی برای دریافت اطلاعات توزیع شده است.

آزمودنی

الف) جامعه آماری: این پژوهش شامل کلیه دانشجویان ورودی جدید دانشکده روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی

آموزشی، آزمون درک مطلب انحرافی که در آن شرکت‌کننده باید متنی را بخواند و سپس به یک سؤال در مورد متن پاسخ دهد گرفته شد و در انتها ۵ سؤال تستی (چندگزینه‌ای) در اختیار وی قرار داده می‌شد تا پاسخ دهد. بعداً این مرحله، ماده جدید به شرکت‌کننده ارائه می‌شد و مجدداً مراحل انجام آزمایش به ترتیب گفته شده ادامه می‌یافت.

خود را اعلام داشت. سپس برای تست صدا و آماده‌سازی ابتدایی یک فیلم آموزشی بریده شده و کوتاه (مواد آموزشی نمونه، جزء مواد آموزشی اصلی آزمایش نبودند) پخش شد تا شرکت‌کننده تنظیمات لازم را برای شروع آزمایش انجام دهد. به هر آزمودنی ۶ ماده آموزشی با ترتیب تصادفی ارائه شده که به صورت مساوی دو ماده شنیداری، دو ماده دیداری و دو ماده خوانداری بودند (لطفاً به جدول ۱ نگاه کنید)؛ بعد از هر ماده

جدول ۱. فیلم‌های شناختی تهیه شده که به عنوان مواد درمان شناختی در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است.

ردیف	عنوان	روش درمان شناختی	زمان	تعداد واژه‌ها
۱	تحقیق چیست؟	خوانداری	۱۰ دقیقه	۱۳۲۲
۲	ابزارهای تحقیقات روان‌شناختی	خوانداری	۸ دقیقه	۱۰۲۹
۳	متغیرها و نقش آن‌ها در پژوهش	شنیداری	۷ دقیقه	۱۲۳۰
۴	روش‌های جمع‌آوری داده‌ها	شنیداری	۶ دقیقه و ۹ ثانیه	۱۱۴۸
۵	تفاوت سنجش کیفی و کمی	دیداری	۷ دقیقه و ۵ ثانیه	۱۱۵۷
۶	مقیاس‌های اندازه‌گیری	دیداری	۷ دقیقه و ۴۸ ثانیه	۱۲۸۵

شیوه تحلیل داده‌ها

داده‌های پژوهش حاضر به کمک از نرم‌افزار آماری اس. پی. اس. اس نسخه ۲۴ و با استفاده از شاخص‌های توصیفی و اندازه‌گیری‌های مکرر تحلیل شده است.

نتایج

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میانگین سنی شرکت‌کننده گان دختر ۲۲/۰۵ با انحراف معیار ۱/۳۹۵ و میانگین سنی شرکت‌کنندگان پسر ۲۲/۲۳ و انحراف معیار ۱/۶۵۶ بود. نتایج توصیفی برای متغیر وابسته درون‌گروهی سبک یادگیری و روش درمان شناختی در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. توصیف داده‌های عملکرد در تکلیف به تفکیک جنسیت، سبک یادگیری و روش درمان شناختی

جنسیت	سبک یادگیری	روش درمان شناختی	میانگین	خطای استاندارد	حد اطمینان ۹۵٪	
					حد پایین	حد بالا
زن	جذب‌کننده	خوانداری	۲/۱۸۵۰	۰/۲۵۴	۲/۳۴۴	۳/۳۵۶
		شنیداری	۳/۰۰۰	۰/۲۲۹	۲/۵۴۴	۳/۴۵۶
		دیداری	۳/۰۵۰	۰/۲۳۶	۲/۵۷۹	۳/۵۲۱
		خوانداری	۲/۱۵۰	۰/۲۵۴	۱/۶۴۴	۲/۶۵۶
		شنیداری	۲/۷۵۰	۰/۲۲۹	۲/۲۹۴	۳/۲۰۶
		دیداری	۲/۴۵۰	۰/۲۳۶	۱/۹۷۹	۲/۹۲۱
	واگرا	خوانداری	۲/۲۰۰	۰/۲۵۴	۱/۶۹۴	۲/۷۰۶
		شنیداری	۲/۰۵۰	۰/۲۲۹	۱/۵۹۴	۲/۵۰۶
		دیداری	۳/۰۵۰	۰/۲۳۶	۲/۵۷۹	۳/۵۲۱
		خوانداری	۱/۹۰۰	۰/۲۵۴	۱/۳۹۴	۲/۴۰۶
		شنیداری	۱۵۰/۲	۰/۲۲۹	۱/۶۹۴	۲/۶۰۶
		دیداری	۱۰۰/۲	*۰/۲۳۶	۱/۶۲۹	۲/۵۷۰
مرد	جذب‌کننده	خوانداری	۲/۴۰۰	۰/۲۵۴*	۱/۸۹۴	۲/۹۰۶
		شنیداری	۳/۰۰۰	۰/۲۲۹*	۲/۵۴۴	۳/۴۵۶
		دیداری	۲/۶۵۰	۰/۲۳۶*	۲/۱۷۹	۳/۱۲۱
		خوانداری	۱/۸۰۰	۰/۲۵۴*	۱/۲۹۴	۲/۳۰۶
		شنیداری	۲/۵۵۰	۰/۲۲۹	۲/۰۹۴	۳/۰۰۶
		دیداری	۲/۳۵۰	۰/۲۳۶	۱/۸۷۹	۲/۸۲۱
	واگرا	خوانداری	۲/۵۰۰	۰/۲۵۴	۱/۹۹۴	۳/۰۰۶
		شنیداری	۲/۲۵۰	۰/۲۲۹	۱/۷۹۴	۲/۷۰۶
		دیداری	۱/۷۵۰	۰/۲۳۶	۱/۲۷۹	۲/۲۲۱
		خوانداری	۲/۱۰۰	۰/۲۵۴	۱/۵۹۴	۲/۶۰۶
		شنیداری	۲/۰۰۰	۰/۲۲۹	۱/۵۴۴	۲/۴۵۶
		دیداری	۲/۹۰۰	۰/۲۳۶	۲/۴۲۹	۳/۳۷۱

تساوی ماتریس کوواریانس نیز حاکی از آن بود که مفروضه همگنی ماتریس واریانس-کوواریانس برقرار است ($P=0/163$ ، $F=1/21$ ، $Box's M=59/27$)؛ بنابراین مفروضه استفاده از تحلیل واریانس رعایت شده است. بر اساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۳ نتایج تحلیل واریانس با اندازه گیری مکرر نشان می دهد روش درمان شناختی بر عملکرد دانشجویان در درس روش تحقیق تأثیر داشته است ($F=9/97$ ، $P=0/000$) و اثر اصلی سبک یادگیری نیز معنادار است ($F=3/56$ ، $P=0/018$)، اثر تعامل روش درمان شناختی، جنسیت و سبک یادگیری نیز بر روی عملکرد دانشجویان در درس روش تحقیق معنادار بود ($F=8/91$ ، $P=0/000$)

بر اساس اطلاعات جدول ۲ تفاوت عملکرد زنان و مردان با توجه سبک های مختلف و روش مداخله شناختی کاملاً محسوس است. در بررسی معناداری تفاوت نمرات عملکرد با توجه به روش مداخله شناختی به عنوان متغیر درون گروهی و جنسیت و سبک یادگیری به عنوان متغیرهای برون گروهی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری مکرر استفاده شد. نتایج آزمون لوین^۱ برای بررسی فرض همگنی واریانس ها نشان داد میزان آن در هیچ یک از متغیرهای وابسته معنی دار نشده است. از این رو فرض همگنی واریانس ها محقق شده است و می توان اطمینان داشت پراکندگی نمرات در گروه ها یکسان است ($P>0/05$). بررسی نتایج آزمون M BOX درباره

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس مکرر درون گروهی و برون گروهی

منبع اثر	مقیاس	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	P	مجزوراتا
روش درمان	عملکرد	۳/۹۵۲	۲	۱/۹۷۶	۹/۹۷۳	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲
جنسیت	عملکرد	۰/۸۷۹	۱	۰/۸۷۹	۰/۶۵۸	۰/۴۲۰	۰/۰۰۹
سبک یادگیری	عملکرد	۱۴/۱۹۵	۳	۴/۷۲۲	۳/۵۵۶	۰/۰۱۸	۰/۱۲۹
روش سبک یادگیری	عملکرد	۵/۷۴۰	۶	۰/۹۵۷	۴/۸۲۸	۰/۰۰۰	۰/۱۶۷
روش جنسیت	عملکرد	۰/۵۱۵	۲	۰/۲۵۷	۱/۲۹۸	۰/۲۷۶	۰/۰۱۸
جنسیت سبک	عملکرد	۳/۳۰۳	۳	۱/۱۰۱	۰/۸۲۸	۰/۴۸۳	۰/۰۳۳
روش جنسیت سبک یادگیری	عملکرد	۱۰/۵۹۴	۶	۱/۷۶۶	۸/۹۱۱	۰/۰۰۰	۰/۲۷۱
خطا	عملکرد	۹۵/۷۹۲	۷۲	۱/۳۳۰			

به طور خلاصه در جدول ۴ آمده است.

برای مقایسه دوبه دو نیز از آزمون تعقیبی بونفرونی استفاده شد که نتایج آزمون تعقیبی مربوط به روش درمان

جدول ۴. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی به منظور مقایسه دوبه دو میانگین نمرات با توجه به روش درمان شناختی

روش (i)	روش (j)	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	سطح معناداری
خوانداری	شنیداری	۰/۲۳۱*	۰/۰۶۴	۰/۰۰۱
	دیداری	۰/۳۰۰*	۰/۰۷۸	۰/۰۰۰
شنیداری	خوانداری	۰/۲۳۱*	۰/۰۶۴	۰/۰۰۱
	دیداری	۰/۰۶۹	۰/۰۶۸	۰/۳۱۵
دیداری	خوانداری	۰/۳۰۰*	۰/۰۷۸	۰/۰۰۰
	شنیداری	۰/۰۶۹	۰/۰۶۸	۰/۳۱۵

متغیر سبک های یادگیری در جدول ۵ آورده شده است. نتایج جدول ۵ نشان می دهد که در سطح ۰/۰۵، میانگین عملکرد دانشجویان با سبک یادگیری جذب کننده با سبک های یادگیری دیگر تفاوت معنادار داشتند و دانشجویان با سبک یادگیری جذب کننده نمرات بالاتری نسبت به دیگر سبک های یادگیری به دست آورده بودند.

نتایج جدول ۴ نشان می دهد که در سطح ۰/۰۵، تفاوت اثر اصلی روش درمان بر روی عملکرد در تکلیف معنی دار بود؛ به این صورت که بین روش درمان شناختی خوانداری با روش درمان شناختی شنیداری و دیداری تفاوت معنادار وجود داشت و این تفاوت حاکی از عملکرد پایین در روش درمان خوانداری بود. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای

¹ Leven

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی به منظور مقایسه دوبه‌دوی میانگین نمرات با توجه به سبک یادگیری

سطح معناداری	خطای استاندارد	تفاوت میانگین	سبک یادگیری	سبک یادگیری
۰/۰۲۵	۰/۲۱۰۵۹	۰/۴۸۲۳	همگرا	جذب‌کننده
۰/۰۱۵	۰/۲۱۰۵۹	۰/۵۲۵۰	واگرا	
۰/۰۰۴	۰/۲۱۰۵۹	۰/۶۳۳۳	انطباقی	
۰/۰۲۵	۰/۲۱۰۵۹	-۰/۴۸۲۳	جذب‌کننده	همگرا
۰/۸۴۴	۰/۲۱۰۵۹	۰/۰۴۱۷	واگرا	
۰/۴۷۹	۰/۲۱۰۵۹	۰/۱۵۰۰	انطباقی	
۰/۰۱۵	۰/۲۱۰۵۹	-۰/۵۲۵۰	جذب‌کننده	واگرا
۰/۸۴۴	۰/۲۱۰۵۹	۰/۰۴۱۷	همگرا	
۰/۶۰۹	۰/۲۱۰۵۹	۰/۱۰۸۳	انطباقی	
۰/۰۰۴	۰/۲۱۰۵۹	-۰/۶۳۳۳	جذب‌کننده	انطباقی
۰/۴۷۹	۰/۲۱۰۵۹	-۰/۱۵۰۰	همگرا	
۰/۶۰۹	۰/۲۱۰۵۹	-۰/۱۰۸۳	واگرا	

بحث و نتیجه‌گیری

بین روش درمان شناختی‌خون‌داری با روش شنیداری و دیداری تفاوت معنادار وجود داشت و این تفاوت حاکی از عملکرد پایین در روش درمان شناختی‌خون‌داری بود. این نتایج شاید به دلیل ماهیت عملی درس روش تحقیق و همچنین فرایند خواندن باشد که مشتمل بر بازشناسی دیداری واژه، شناسایی و استخراج معنا در سطح عبارت یا جمله و درک متن است. عملکرد زنان در روش شنیداری بهتر از روش خون‌داری و دیداری بود و کمترین عملکرد را در روش خون‌داری داشتند، در مورد مردان روش خون‌داری بیشترین علاقه را ایجاد کرده بود ولی بهترین عملکرد در روش دیداری و کمترین عملکرد در روش خون‌داری بود. در مورد اثر تعاملی روش و جنسیت بر روی علاقه به تکلیف نتیجه پژوهش تا حدودی با پژوهش زمانی و همکاران [۳۲] و مورفی و همکاران [۲] همسویی داشت. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان این‌گونه بیان کرد که عوامل گوناگونی بر روی عملکرد شناختی نقش دارند و از عوامل اثربخش بر روی آن‌ها روش مداخله شناختی، سبک یادگیری و جنسیت یادگیرنده در این پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفتند. در پژوهش‌های مختلفی [۳۳] نقش سبک یادگیری بر روی عملکرد شناختی مورد ارزیابی قرار گرفته است و نتایج حاصل از این پژوهش نیز حاکی از تأثیر آن بود. متغیر مستقل دیگری که در این پژوهش اثر آن مورد ارزیابی قرار گرفت روش مداخله شناختی بود و نتایج با مطالعات متعددی [۱۷-۱۸، ۳۴] که حاکی از تأثیر معنادار روش مداخله شناختی است همسویی داشت. با توجه به افزایش روزافزون اطلاعات در عصر حاضر و رشد و تکوین الگوهای مداخله شناختی و تحولی که در مفهوم یادگیری رخ داده است، تغییر رویکرد مداخله شناختی از شیوه‌های حضوری به روند مداخله شناختی الکترونیکی در جهت استفاده از امکانات و منابع الکترونیکی و آموزش مجازی

پژوهش حاضر به منظور بررسی «تأثیر سه روش درمان شناختی خون‌داری، دیداری، شنیداری بر عملکرد شناختی دانشجویان در درس روش تحقیق مقطع کارشناسی با توجه به جنسیت و سبک یادگیری» انجام شد. در اجرای این پژوهش ۴۰ زن و ۴۰ مرد با سبک‌های یادگیری همگرا (۱۰ مرد، ۱۰ زن)، واگرا (۱۰ مرد، ۱۰ زن)، جذب‌کننده (۱۰ مرد، ۱۰ زن) و انطباقی (۱۰ مرد، ۱۰ زن) انتخاب شدند و آزمایش بر روی آن‌ها اجرا گردید. نتایج حاصل بیانگر آن بود که ۴ فرض از هفت فرضیه موجود تأیید شدند. با توجه به نتایج از بین اثرات اصلی متغیرها جنسیت بر عملکرد در درس روش تحقیق تأثیر معناداری نداشت و بین زنان و مردان تفاوت معناداری در نمرات مشاهده نشد. تأثیر جنسیت بر توانایی شناختی امروزه دست‌خوش تغییرات فراوان شده است، تصور حاکم طی قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ حاکی از توانایی شناختی کمتر زنان نسبت به مردان بود، اما امروزه مشخص شده است که بین زنان و مردان به لحاظ هوش عمومی تفاوت معناداری وجود ندارد. با توجه به نتایج، سبک یادگیری جذب‌کننده در مقیاس عملکرد در تکلیف با دیگر سبک‌ها تفاوت معنادار داشت. به این صورت که شرکت‌کنندگان دارای سبک یادگیری جذب‌کننده نمرات بیشتری داشته‌اند. در تبیین این نتایج می‌توان گفت با توجه به اینکه فراگیران با سبک یادگیری جذب‌کننده، از طریق فکر کردن و نگاه کردن عمیق، بیشتر می‌آموزند. این افراد اطلاعات را به خوبی سازمان‌دهی کرده و در نتیجه برای درک موقعیت از مفاهیم انتزاعی استفاده می‌کنند که در عملکرد بهتر آن‌ها در تکلیف کمک نموده است. نتایج حاضر با نتایج پژوهش مرادی و پاپزن [۳۱] همسویی داشت به این صورت که روش آموزش تأثیرگذارترین عامل بر روی یادگیرنده بود. به این صورت که

تأکید شده است و مطالعه از نوع پیش‌آزمایشی و در موقعیت آزمایشگاهی صورت گرفته است. با توجه به اینکه مطالعه دانشجویی بوده و حمایت مالی سازمانی نداشت، کیفیت صداگذاری‌ها در حد کارهای حرفه‌ای و جلسات درمانی کاملاً استاندارد، نبوده است.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، عدم استفاده از شیوه‌های سنجش مختلف برای ارزیابی عملکرد شناختی در آزمون بوده، و در این پژوهش از روش چندگزینه‌ای (تستی) استفاده شده است. دیگر محدودیتی که می‌توان به آن اشاره کرد استفاده از گزارش-شخصی به منظور اندازه‌گیری متغیر علاقه به تکلیف و تلاش ذهنی است. البته در مطالعاتی که در باب علاقه به موضوعی صورت می‌گیرد از این روش اندازه-گیری بسیار استفاده می‌شود با این حال این روش دارای ۴ اشکال است، الف: ویژگی-خواست^۲ بودن، به این صورت که ممکن است فرضیه پژوهش‌گر بر روی پاسخ ارائه‌شده تأثیر بگذارد. ب: سوء گیری شخصی، ج: محدودیت در آگاهی از خود، د: سخت بودن بیان کردن علاقه و تلاش شناختی صورت گرفته [۳۵]. این محدودیت‌ها باعث می‌شود که از قابلیت تعمیم‌یافته‌ها و روایی درونی پژوهش کاسته شود. از این رو برای بالاتر بردن روایی درونی و بیرونی پیشنهادها پژوهشی زیر ارائه شده است. به منظور تقویت و گسترش مطالعه حاضر، پژوهش‌های آینده می‌توانند سبک‌های یادگیری مختلف دیگری را مورد بررسی قرار دهند، شیوه‌های فعالیت شناختی را مدنظر قرار دهند و دروس دیگری را نیز که جنبه‌های نظری داشته باشند مورد بررسی قرار دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهشگران در تحقیقات آتی، پژوهش حاضر را به صورت غیر آزمایشگاهی انجام دهند و پیش‌آزمون و پس‌آزمون جامع داشته باشند. همچنین با توجه به نتایج پیشنهاد می‌شود در رفع و بهبود نارسایی شناختی افراد از شیوه‌های مختلف مداخله و درمان شناختی استفاده کنند و مداخله شناختی چندوجهی را بکار گیرند.

سپاسگزاری

این پژوهش برگرفته از رساله دکترای آقای امین حسام سیف زرگر نایب در رشته روان‌شناسی تربیتی دانشگاه آزاد واحد رودهن با راهنمایی دکتر حسن پاشاشریفی و مشاورت دکتر حمزه گنجی است. از اساتید بزرگوار و تمام دانشجویانی که در انجام این پژوهش من را یاری کردم سپاسگزارم.

اهمیت بسیاری یافته است. در سال‌های اخیر رویکرد مستقل نظام آموزشی با ظهور تکنولوژی‌های جدید نظیر چندرسانه‌ای و فرا رسانه‌ای‌ها دستخوش تغییرات اساسی شده است. تکنولوژی به گونه‌ای مداوم مداخلات شناختی و یادگیری را دچار تغییر و تحول نموده است. پژوهشگران معتقدند که توجه معلمان و درمانگران و برنامه‌ریزان در سطوح مختلف آموزش، درمان و توان‌بخشی به سبک‌های یادگیری، موجب تسهیل فرایندهای آموزش، یادگیری و درمان‌های شناختی خواهد شد. اوین وان^۱ نیز معتقد است اگر معلمین و درمانگران روش پردازش اطلاعات افراد را بدانند، روش‌های مداخله و درمان شناختی خود را از روش‌هایی مثل سخنرانی به روش‌هایی که منجر به درک بیشتر مطالب، باورها و تعبیر و تفسیر رویدادها می‌شود، تغییر داده بدین ترتیب می‌توانند تحول شناختی افراد را افزایش دهند. روش تحقیق یکی از دروس اصلی رشته روان‌شناسی است که به صورت یک درس نظری و عملی در مقاطع مختلف به دانشجویان ارائه می‌شود تا با یادگیری آن بتوانند به عنوان پژوهشگران آتی متمر ثمر باشند. تحقیقات انجام‌شده نشانگر مشکلاتی در زمینه‌ی یادگیری و یاددهی و نارسایی‌های شناختی این درس است. محققان معتقدند که اگر سبک یادگیری فرد با رشته‌ای که در آن تحصیل می‌کند یا حرفه-ای که در آن کار می‌کند همخوان نباشد، شخص یا از آن رشته تحصیلی انصراف داده یا این موضوع منجر به نارضایتی وی نسبت به رشته تحصیلی می‌شود. با توجه به مطالعات انجام‌شده یکی از دلایل بروز این‌گونه مشکلات در درس روش تحقیق، نادیده گرفتن سبک یادگیری دانشجویان است. از طرفی همه فراگیران زمانی که در کلاس درس حضور داشته‌اند، تجربه کرده‌اند که با روش مداخله شناختی بهتر یاد گرفته یا اینکه مداخله شناختی تأثیری در تحول شناختی آن‌ها نداشته است. مربی و درمانگری که در جلسات مداخله را اعمال می‌نماید، در واقع به افراد کمک می‌کند که مطالب را در ذهن خود سازمان‌دهی کنند. حال اگر روشی که مربی و درمانگر اعمال می‌نماید با روشی که فرد مطالب را در ذهن خود سازمان‌دهی می‌کند هماهنگ باشد، روش مداخله شناختی باعث تحول شناختی عمیق‌تر و بهتر می‌شود.

محدودیت‌ها و پیشنهادها پژوهش

با تمام تلاش‌های انجام‌شده، مطالعه حاضر محدودیت‌هایی هم داشته است، به‌ویژه اینکه در این پژوهش به صورت اختصاصی بر روی نارسایی‌های شناختی درس روش تحقیق

¹ Uynen Van

² demand characteristics

منابع

- 13- Meyari A, Saburi kashani A, Gharib M, Biglarkhani M. Comparison of Learning of First and Fifth Year Medical Students and its Relationship whit Academic Achievement. *Strides in Development of Medical Education*. 2009; 2(6): 110-118.
- 14- Sutcliffe L, An investigation into whether nurses change their learning style according to subject area studied. *Journal of Advanced Nursing*. 1993; 18(4): 647-58.
- ۱۵- بازارگادی، مهرنوش، طهماسبی، سیمین. سبک های یادگیری و کاربرد آنها در پرستاری. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۹؛ ۳ (۲): ۷۶-۷۳.
- 16- Neo T, Neo M. Classroom innovation: engaging students in interactive multimedia learning. *Campus-Wide Information Systems*. 2004; 21 (3), 118-124.
- ۱۷- فتحی آذر، اسکندر، بیرامی، منصور، واحدی، شهرام، عبدالمهدی، عدلی انصار، وحیده. مقایسه تأثیر تدریس با الگوی قیاسگری (TWA) و یادگیری مشارکتی در تعامل با سبک‌های یادگیری ترجیحی بر بازده‌های یادگیری و نگرش نسبت به علوم. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی. ۱۳۹۳. ۹ (۳۳): ۱۶۹-۱۴۳.
- ۱۸- مقامی، حمیدرضا، زارعی زوارکی، اسماعیل، دلاور، علی، نوروزی، داریوش. (۰). مقایسه تأثیر سه روش آموزش حضوری، الکترونیکی و تلفیقی بر یادگیری و یادداری دانشجویان رشته علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی. ۱۳۹۳. ۸ (۸): ۲۴، ۳۰-۱۷.
- ۱۹- حسین بگلو، کوروش، پیری، موسی، یاری، جهانگیر، رضایی، اکبر. طراحی آموزش چندرسانه‌ای مبتنی بر نظریه بار شناختی سونلر و تعیین تأثیر آن بر درگیری تحصیلی و انتقال یادگیری درس ریاضی در فراگیران پایه سوم ابتدایی. فصلنامه علمی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی. ۱۳۹۸. ۶ (۴): ۴۴-۳۱.
- 20- Gkouvatzi AN, Mantis K, Kambas A. Comparative Study of Motor Performance of Deaf and Hard of Hearing Students in Reaction Time, Visual-Motor Control and Upper Limb Speed and Dexterity Abilities. *International Journal of Special Education*. 2010; 25 (2): 15-25.
- 21- Erden Z, Otman S, Tunay V. Is visual perception of hearing-impaired children different from healthy children? *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*. 2004; 68(3): 281-285.
- 22- Schneck CM. Visual perception. *Occupational therapy Intervention*. 2006; 360-364.
- 1- McKenna L, Copnell B, Butler AE, Lau R. Learning style preferences of Australian accelerated postgraduate pre-registration nursing students: A cross-sectional survey. *Nurse Education in Practice*. 2018; 28: 280-284.
- 2- Murphy RJ, Gray SA, Straja SR, Bogert MC, Student. Learning preferences and teaching implications. *Journal of Dental Education*. 2004; 68(8): 859-66.
- ۳- سیف، علی اکبر. روان‌شناسی تربیتی. ۱۳۹۸. تهران. انتشارات دوران.
- ۴- حجازی علی، طاهرپور معصومه، سبحانی خشایار، حسینی سیدحمید، هدایتی مهتاب، برزگر عبدالله. بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی بر اساس مدل وارک. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*. ۱۳۹۴. ۷ (۱): ۶۲-۵۵.
- 5- Keefe JW. Learning style: theory and practice, Reston VA: National Association of Secondary School Principals. 1984.
- 6- Friedel CR, Rudd RD. Creative thinking and learning styles in undergraduate agriculture students. *J Agric Educ*. 2006; 47(4):102-11.
- 7- Omar N, Mohamad MM, Paimin AN. Dimension of Learning Styles and Students' Academic Achievement. *Procedia Soc Behav Sci*. 2015; 204: 1-345.
- 8- Vizehfar F, Torabizadeh C. The effect of teaching based on dominant learning style on nursing students' academic achievement, *Nurse Education in Practice*. 2018; 28:103-108.
- 9- Franzoni AL, Assar S. Student Learning Styles Adaptation Method Based on Teaching Strategies and Electronic Media. *ET & S*. 2009; 12 (4), 15-29.
- ۱۰- ولیزادبهدار، لیلا، عبداللهی، محمدحسین، شاهقلیان، مهناز. رابطه بین سبک یادگیری و سبک فرزندپروری با یادگیری خودتنظیمی در دانش‌آموزان. *روانشناسی بالینی و شخصیت*. ۱۳۹۴. ۱۳ (۲): ۱۳۸-۱۲۹.
- 11- Kolb DA. Experience as the source of learning and development. Englewood and development. Englewood cliffs, MJ: Prentice Hall. 1984.
- 12- Manolis C, Burns DJ, Assudani R, Chinta R. Assessing experiential learning styles: A methodological reconstruction and validation of the Kolb Learning Style Inventory. *Learning and Individual Differences*. 2013; 23(1): 44-52.

۳۴- زارعی زوارکی، اسماعیل. طراحی مراکز یادگیری: بر اساس مدل ASSURE. ۱۳۸۷. تهران. انتشارات رشد فرهنگ.

35- Juslin PN, Sloboda JA. Series in affective science. Handbook of music and emotion: Theory, research, applications. New York, NY, US: Oxford University Press. 2010

23- Meyer, Richard. Multimedia Learning. Translated by Mahsa Mousavi., Tehran, Higher Institute of Management Education and Research and Planning. 2005.

۲۴- زارعی زوارکی اسماعیل، جعفرخانی فاطمه. بررسی کاربرد تصویر در آموزش ویژه. تعلیم و تربیت استثنایی. ۱۳۹۲؛ ۷ (۱۲۰): ۲۷-۳۶

۲۵- سلیمانی، اسماعیل، سپهریان آذر، فیروزه، ایماندوست، هاله. اثربخشی راهبردهای شناختی - فراشناختی بر سرعت پردازش اطلاعات براساس آزمون استروپ در دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری. روانشناسی بالینی و شخصیت. ۱۳۹۹. ۱۶ (۱)، ۳۱-۲۱.

۲۶- وطن‌دوست، نفیسه، عابدی، احمد، یارمحمدیان، احمد، رضاپور ابراهیم. مقایسه اثربخشی آموزش ادراک دیداری و شنیداری بر توانایی خواندن کودکان نارساخوان. فصلنامه کودکان استثنایی. ۱۳۹۲؛ ۱۳ (۴): ۳۳-۴۴

27- Cain K, Oakhill J, Bryant P. Children's Reading Comprehension Ability: Concurrent Prediction by Working Memory, Verbal Ability, and Component Skills. Journal of Educational Psychology. 2004; 96(1), 31-42.

28- Cain K, Oakhill J. Reading comprehension difficulties: Correlates, causes and consequences. In children's comprehension problems in oral and written language. A Cognitive Perspective. 2007; 41-75.

29- Graesser AC, Singer M, Trabasso T. Constructing inferences during narrative text comprehension. Psychological Review. 1994; 101:371-395.

۳۰- نجفی پازکی معصومه. آموزش درک خوانداری: بهبود توانایی استنباط در آزمون پرلز. فصلنامه علمی - پژوهشی تعلیم و تربیت. ۱۳۹۳؛ ۳۰ (۳): ۴۵-۷۲

۳۱- مرادی، خدیجه، پاپ زن، عبدالحمید. شناسایی سبک‌های یادگیری دانشجویان دانشگاه صنعتی کرمانشاه به منظور ارائه روشهای تدریس اثربخش. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی. ۱۳۹۳. ۱۶ (۱)، ۱۷۲-۱۴۹.

۳۲- زمانی، بی بی عسرت، رعیت رکن آبادی، زهرا، سعیدیان، نرگس. رابطه سبک‌های یادگیری با روش‌های تدریس ترجیحی دانش‌آموزان دوره متوسطه شهرستان میبد. پژوهش در برنامه ریزی درسی. ۱۳۹۷. ۱۵ (۵۶)، ۱۸۵-۱۷۴.

۳۳- کمری، سامان، فولادچنگ، محبوبه. رابطه رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان گروه‌های علوم انسانی و فنی مهندسی با توجه به نقش جنسیت. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی. ۱۳۹۵. ۵ (۲)، ۱۵۲-۱۲۹.